

İNNOVASYONU TEMEL ALAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ REVIEW OF GRADUATE THESES BASED ON INNOVATION

Turan GENÇ

MEB, tgenç60@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0003-5314-3304>

Ömer FİŞKİN

MEB, ofiskin20@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-7552-9290>

Aydın ŞİMŞEK

MEB, simsekaydin5672@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0008-1640-1307>

Cemil AYZAZ

MEB, ayazcemil@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0002-0223-1294>

Rıfat DEMİR

MEB, rftdmr85@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0006-4223-0762>

Duran KAVAK

MEB, durankavak23@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0001-0870-1325>

ÖZET

Yapılan araştırma, Türkiye'deki inovasyon temalı lisansüstü tezlerin eğilimlerini belirlemeyi ve bu tezlerde kullanılan yöntemlerin benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada model olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu model, lisansüstü tezlerin belirli zaman dilimlerinde nasıl bir eğilim izlediğini ve hangi konuların öne çıktığını analiz etmeye olanak sağlar. Çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 14 lisansüstü tez incelenmiştir. Bu örneklem, inovasyon konulu ve tam metin erişimine açık eğitim-öğretim bağlamındaki tezlerden oluşmaktadır. Veri Analizinde içerik analizi yöntemi uygulanmış, toplanan veriler kategorilere ayrılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada incelenen tezlerin büyük çoğunluğunu yüksek lisans çalışmaları oluşturmuştur. Bu durum, yüksek lisans programlarının daha yaygın olması ve doktora programlarına kıyasla öğrenci sayısının daha fazla olmasına bağlanabilir. İnovasyon konulu tezlerin büyük bir kısmının son beş yılda yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu artış, üniversitelerdeki lisansüstü program sayısındaki artışa ve inovasyon kavramının giderek daha fazla önem kazanmasına bağlanabilir. Çalışmaların büyük çoğunluğunda nicel araştırma yöntemleri kullanılmış ve sıklıkla tarama deseni tercih edilmiştir. Nitel ve karma yöntemlerin tercih edilmemesi, metodolojik çeşitlilik açısından bir sınırlılık olarak değerlendirilmiştir. Nicel yöntemlerin yoğun olarak kullanılması, veri toplamada kolaylık sağlaması ve büyük örneklemeler üzerinden genelleme sonuçları çıkarılabilirliği sunmasından kaynaklanabilir. Araştırmalarda genellikle basit seçkisiz veya kolayda örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Örneklem büyüklükleri genelde 301-500 aralığında yer almaktadır. Bu durum, daha büyük ve temsili bir örneklem oluşturma zorluğundan kaçınılarak erişilebilir büyüklükteki grupların tercih edildiğini göstermektedir. Ayrıca, örneklem seçiminde öğretmenler ağırlıklı olarak tercih edilmiş ve bu durum, çalışmalarda verilerin öğretmenlerin bakış açıları üzerinden değerlendirilmesine yol açmıştır. Anket ve ölçekler, en yaygın kullanılan veri toplama araçları olarak öne çıkmıştır. Bu durum, araştırmacıların büyük örneklemeler üzerinden veri toplamak için anketlere başvurduğunu ve inovasyon konusundaki algıları ölçmek için standartlaştırılmış ölçekleri tercih ettiğini göstermektedir. Araştırma, Türkiye'deki inovasyon konulu lisansüstü tezlerin büyük bir kısmının yüksek lisans düzeyinde ve son yıllarda artış gösterdiğini ortaya koymuştur. Ancak, metodolojik açıdan nicel araştırma yöntemlerine yoğunlaşılması, örneklem çeşitliliğinin sınırlı olması ve veri toplama araçlarının tekdüze kullanımı, çalışmaların derinliğini sınırlayan faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi, inovasyon araştırmalarının kalitesini ve kapsamını artırabilir.

Anahtar Sözcükler: İnovasyon, eğitim, öğretim, lisansüstü tezler

ABSTRACT

The research conducted aims to determine the trends of innovation-themed postgraduate theses in Turkey and to reveal the similarities and differences of the methods used in these theses. The document review method was used as a model in the research. This model allows analyzing the trends of postgraduate theses in certain time periods and which topics are prominent. In the study, 14 postgraduate theses selected using the purposeful sampling method were examined. This sample consists of theses on innovation and in the context of education and training that are open to full-text access. Content analysis method was applied in data analysis, and the collected data was categorized and evaluated. The vast majority of the theses examined in the research were postgraduate studies. This situation can be attributed to the fact that postgraduate programs are more widespread and the number of students is higher compared to doctoral programs. It was determined that the majority of theses on innovation were published in the last five years. This increase can be attributed to the increase in the number of postgraduate programs at universities and the increasing importance of the concept of innovation. Quantitative research methods were used in the vast majority of the studies and the survey design was frequently preferred. The fact that qualitative and mixed methods were not preferred was considered as a limitation in terms of methodological diversity. The intensive use of quantitative methods may be due to the ease of data collection and the opportunity to draw generalized conclusions from large samples. Simple random or convenience sampling methods were generally used in the studies. Sample sizes are generally in the range of 301-500. This situation shows that accessible groups were preferred by avoiding the difficulty of creating a larger and representative sample. In addition, teachers were predominantly preferred in the sample selection, and this situation led to the evaluation of data from teachers' perspectives in the studies. Surveys and scales stood out as the most widely used data collection tools. This situation shows that researchers use surveys to collect data from large samples and prefer standardized scales to measure perceptions about innovation. The research revealed that the majority of postgraduate theses on innovation in Turkey are at the master's level and have increased in recent years. However, from a methodological perspective, the focus on quantitative research methods, limited sample diversity, and the uniform use of data collection tools stand out as factors that limit the depth of the studies. Addressing these shortcomings can increase the quality and scope of innovation research.

Keywords: Innovation, education, teaching, postgraduate theses

1. GİRİŞ

İnovasyonun eğitimdeki izdüşümü, eğitime çeşitli noktalar üzerinde nitelik kazandıracaktır. İnovasyon, eğitim örgütlerinin, sosyal ve ekonomik temelli değişikliklere aracı olmasını sağlar. Bu nedenle eğitim sistemlerinin, inovasyon becerilerini geliştirmeye yardımcı olduğu tespit edilen öğretim, öğrenme ya da organizasyonel faaliyetleri içselleştirmeleri gerekmektedir. Eğitim kurumları, diğer kamu kurumları ve özel kurumlar gibi verimliliği artırma ve maliyetleri en aza indirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda inovasyon, eğitim hizmetlerinin daha etkin ve verimli bir biçimde sunulmasını destekleyecek bir niteliğe sahiptir. Ayrıca eğitimde inovasyon uygulamaları, öğrenme çıktılarında denkliği, eğitim hizmetlerine ulaşım kolaylığı ve eğitimden faydalanmada eşitliği destekleyerek eğitimin maksadına hizmet etmektedir (OECD, 2016).

Eğitim hizmetlerinden beklenen toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirmektir. İhtiyaçlar ise dinamik bir özellikte olup sürekli olarak değişiklik göstermektedir. Bu sebeple eğitim ve eğitim kurumlarından beklenen inovasyona açık ve bu duruma uyum sağlayabilecek kişiler yetiştirmesidir. Eğitim ve okulun fonksiyonları varlığını

sürdüğü ulusun iktisadî, politik, sosyo-kültürel, teknik ve teknolojik ilerlemelerine bağlı olarak sürekli bir değişim içine girmektedir. Toplumunu oluşturan kişilerin aldığı eğitim de bu doğrultuda ihtiyaçlardan ve değişimlerden payını almakta ve inovasyonu esas alacak bir biçimde yenileme ihtiyacını gözler önüne sermektedir (Özdemir, 2011).

Eğitimde inovasyonun bu denli önem kazandığı ve muhakkak eğitimin bir parçası haline gelmesi gerektiği günümüzde, geleceğin değişim katalizörleri olan ve eğitimin mihenk taşı olarak atfedilen öğretmen adaylarının inovasyona yaklaşımı ve inovasyon yetkinliklerinin ölçülmesi gelecek çalışmalara yön vermesi bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırma, inovasyon yetkinlikleri kavramını öğrenme ve öğretme durumlarına uyarlama eğilimi doğrultusunda, öğretmen adaylarının kişisel bir özellik olarak ne düzeyde bir inovasyon yetkinliğine sahip olduklarını bir ölçme aracının geliştirilmesi ve uygulaması aracılığı ile tespit etmeyi amaç edinmektedir.

Milletler arası rekabet sahasında yer edinmek ve bu rekabet içerisindeki mevcudiyetini kuvvetlendirmek için milletler bilgi ve teknik bağlamda inovasyona geçmiş zamana nazaran daha çok ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç inovasyon becerilerine sahip, nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyaç ile eş anlamlıdır. İnovatif toplumlar nitelikli iş gücünü beraberinde getirir. Benzer doğrultuda kişilerin sosyal hayatta düşlediği gibi bir yaşam sürebilmesi için geçmiş döneme göre daha fazla bilgi birikimine ve çeşitli alanlarda yeterliliklere sahip olması beklenmektedir. Bu sebepler doğrultusunda kişisel ve kişiler arası hayatı bizzat etkileyen süreç olarak eğitim ciddi bir görev üstlenmektedir. Ülkelerin kalkınması ve daha ileri seviyelerde yer alabilmesi, o ülkeye mensup kişilerin eğitiminde inovatif içeriklerle karşılaşması ve günümüz dünyasında işe yarayan yetenek ve becerileri kazanmasıyla mümkün kılınabilir (Kurtuluş, 2012).

Eğitimde inovasyonun temel amaçlarından biri eğitimin niteliğini artırmaktır. Nitelikli bir eğitim ile güncel gelişmeleri takip eden, yeni teknolojiye ve dijital değişimlere adapte olabilen bir diğer deyişle yeniliğe açık kişileri yetiştirmek amaçlanmaktadır. Küreselleşen dünyada gereksinimler de hızla değişiklik göstermektedir. Eğitimde duyulan gereksinimler de benzer ölçüde ve paralel olarak değişiklik göstermektedir. Bu doğrultuda öğretmenlere de yeni sorumluluklar düşmektedir. Çağın değişen gereksinimlerinde öğretmenlerin; özgüveni yüksek, yaratıcı fikirler üretebilen, iletişim becerileri yüksek, işbirlikli çalışmalara yatkın, yabancı dil bilen ve güncel teknolojilere hâkim ve bu teknolojileri kullanabilen öğrenciler yetiştirebilmesi beklenen eğitim inovasyon çalışmaları arasındadır (Musluoğlu, 2008).

Örgüt, organizasyon, kurum ve kuruluşlardaki niteliğin iyileştirilmesinde personellerin inovasyon davranışı ve inovasyon etkinliklerinin artan önemi, bu davranış ve etkinliklerin ölçülmesi ihtiyacını doğurmaktadır. Benzer doğrultuda, eğitim sektöründe inovasyon ve inovasyon süreçlerinin ölçülmesi, çeşitli sistemlerde önemli bir öncelik haline gelmiştir ve bu durum, büyük uluslararası kuruluşlar tarafından da her geçen gün daha da fazla destek görmektedir (OECD, 2014, 2017). O halde, eğitim niteliğinin artırılması, öğrenen profiline ait özelliklerin günceldünya ihtiyaç ve şartları bağlamında iyileştirilmesi bağlamında inovasyon becerileri kavramına yönelik bir ihtiyaç göze çarpmaktadır. Bu bağlamda, özellikle son yıllarda farklı ülkelerde yürütülen çalışmalar ile inovasyon yetkinliklerinin ya da yenilikçi davranışlar altında tanımlanan bir takım inovatif özelliklerin ölçülmesine yönelik ölçme araçlarının geliştirilmesine ilişkin farklı girişimler dikkat çekicidir (Ertonga, 2019; Sezgin, 2018). Fakat uluslararası alan yazında yürütülen öncü çalışmalar bağlamında gözlemlenen inovasyon kavramını daha kurumsal boyutta ele alınan ve kurumun gelişmişlik niteliğini etkileyen bir özellik olarak görme eğiliminin etkisi ülkemizde ulusal olarak yürütülen çalışmalar bağlamında da görülmektedir (Çalık, 2015; Öcal, 2018). Ayrıca, ülkemiz bağlamındaki ulusal alan yazında, inovasyon ve inovasyon yetkinlikleri kavramını daha çok

kurumun gelişmişliğine ve çalışma ve organizasyon kültürüne yönelik bir özellik olarak ele alma eğiliminin bir yansıması olarak, okul yöneticilerinde aranan ve geliştirilmesi gereken bir özellik olarak incelenmesi hususunda bir vurgu da söz konusudur (Eraslan, 2014; Eroğlu Bozkurt, 2019; Kurt, 2016; Kurtuluş, 2012; Selçuk, 2018; Yaman, 2018). Fakat bu kavramı öğrenme ve öğretme süreçleri bağlamında ve daha çok öğrenci kazanımları boyutunda değerlendiren çalışmaların (Akkaya, 2016; Aktaş, 2019; Erer, 2019; Özdemir Karaca, 2011) sayıca daha az olduğu göze çarpmaktadır. O halde, alan yazında inovasyon yetkinlikleri kavramını öğrenme ve öğretme süreçlerinin bir parçası ya da bir değişkeni olarak ele alacak ve farklı öğrenim kademelerindeki öğrenenlerle yürütülecek çalışmalara yönelik bir ihtiyaç söz konusudur. Bu doğrultu ile paralel olarak, inovasyon yetkinlik ve becerilerinin ölçümlenmesine katkı sunacak ölçme araçlarının geliştirilmesi ve uyarlanması hususunda da ayrıca bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Yapılan çalışmada inovasyonu eğitim-öğretim bağlamında konu alan lisansüstü tezlerdeki eğilimlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmada inovasyonu konu alan lisansüstü tezlerdeki eğilimlerin benzerlikleri ve farklılıkları, aşağıda araştırma sorularında gösterilen maddeler doğrultusunda ortaya konması da amaçlanmıştır. Araştırmanın ifade edilen amaçları çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

İnovasyonu konu alan lisansüstü tezlerdeki eğilimler;

- Yayın türlerine,
- Yayın yıllarına,
- Yayınlandıkları üniversitelere,
- Yöntemlerine,
- Araştırma desenlerine,
- Örneklem türlerine,
- Örneklem büyüklüklerine,
- Veri kaynaklarına,
- Veri toplama araçlarına göre ne şekildedir?

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İnovasyon

İnovasyon kavramı Türkçe’de “yenilik” veya “yenileşim” gibi sözcüklerle dile getirilmektedir, ancak bu sözcüklerin inovasyonu anlam itibarı ile tam olarak karşılamadığı görülmektedir. Karşılık olarak kullanılan yenilik ve türevleri kavramlar inovasyonu tam olarak ifade edememektedir. İnovasyon anlam olarak daha kapsamlı geniş bir kavramdır. Bunun nedeni ise inovasyonun temelinde yeni olarak adlandırılan olguların toplumsal ve iktisadi bir değişime ve bu doğrultuda da faydaya dönüştürülmesi yer almaktadır. Dilimizde yer alan yenilik kelimesinde ise bu önemin yeterince net olmadığı gözlenmektedir (Uzkurt, 2008).

İnovasyon kelimesi oluşum itibarı ile Latince’de var olan “innovatus” kelimesinden köken almaktadır. Bu kelime gelişim ve değişimin bir neticesi olarak, yönetsel, sosyal, kültürel ve buna benzer farklı disiplinlerde yeni yöntem ve stratejilerin işe koşulması şeklinde ifade edilmektedir (Elçi, 2009). İnovasyon yeni fikir ya da düşüncelerin uygulanmasıdır. Yapı

ve organizasyonlarda var olan sorunların ya da ihtiyaçların, yeni yöntem ve çözüm yolları ile çözüme kavuşturulmasıdır (Rickards, 1985).

Kavrakoğlu (2006) tarafından yazılan Yönetimde Devrimin Rehberi İnovasyon isimli eserde inovasyon kavramının çoğu insan tarafından bir şeyler icat etmek veya buluş yapmak olarak anlaşıldığı ifade edilmektedir. Ancak, inovasyon ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, bunların ekseriyetle, bilinen veya var olan şeylerin yeni bir alanda kullanılması bağlamında ele alındığı ve çalışmaların %1 gibi küçük bir kısmının ise tamamen yeni bir icat ile ilgili olduğu gözlemlenmektedir. İnovasyon, icat/buluş ve reform günlük konuşma dilinde birbirinin yerine kullanılan kelimelerdir. Ancak bu kavramlar arasında ince fakat ihmal edilemeyecek düzeyde önemli ayrımlar bulunmaktadır. Bu kavramları birbirinin eş anlamlısı olarak dile getirmek kafa karışıklığına ve yanlış sonuçlara neden olabilir (Spanos, 2010).

İnovasyon, yenilik kavramı ile beraber kullanıldığı durumlarda, yeni bir ürünün şekillendirilmesi ve geliştirme süreci, yeni bir ürün/sonuç ortaya koyma ya da yeni bir ürünün işletim süreci gibi değişik anlamlara gelebilmektedir. Genel itibarı ile işletme ve organizasyonlarda inovasyon, yeni fikirler bulmaya çalışma, yeni fikirleri kullanma, yeni fikir ve düşünceleri ölçüleme ve inovasyon geliştirme basamaklarına ulaşmak anlamında değerlendirilmektedir (Güleş ve Bülbül, 2004). İnovasyon, bilim insanlarının bakış açısı, disiplin alanları ve çalışma konularına bağlı olarak çeşitlilik gösteren çok yönlü bir kavramdır. İnovasyon kavramını çevreleyen belirsizlik, araştırmacıları inovasyonu çeşitli açılardan kapsamlı bir biçimde araştırmaya sevk etmiştir (Smith, Busi, Ball, ve Van Der Meer, 2008).

Örgüt ve organizasyonların hali hazırda var olan personellerinin güdülenme seviyelerini artırmaları ve bu organizasyonlara yeni profiller ve özellikler kazandırmaları beklenmektedir. Organizasyonların benzerleri arasından sıyrılmaları ve ivme kazanmaları bünyesinde nitelikli personeller bulundurmaları ve bunların da karşılaşmış oldukları yeni durumlara kolay adapte olabilmeleri neticesindedir. İnovasyon bir organizasyona aşağıda ifade edildiği gibi farklı olumlu katkılar sunabilir. Bu katkılardan bazıları şunlardır (Naktiyok ve Bayrak Kök, 2006):

- Organizasyon veriminin artmasını sağlar.
- Organizasyona mensup kişilerin yeteneklerini geliştirir ve onları motive eder. Nihayetinde yeni ve yaratıcı bir bileşenin parçası olmak ve yeni bir şey yapmak heyecan uyandırır.
- Bilgi paylaşımını ve araştırmayı destekler. İnovasyon temelli organizasyonlar daima yeni fikirleri ve bilgileri paylaşır. Bu organizasyonlar daima öğrenmeyi temel alır.
- İnovasyon temelli organizasyonlar büyüme, pozitif yönlü ilerleme ve mesleki çeşitlilik için personel üzerindeki kısıtlamaları kaldırmanın yanı sıra öğrenme, araştırma, keşfetme, öz gelişim ve stratejik değişim hususunda işbirlikli olmayı destekler.

Organizasyonlar, inovasyon yapamadıkları durumlarda ilerleyen dönem adınarekabet halinde oldukları diğer organizasyonların gerisinde kalma ve hatta rekabet sahnesinden silinme durumuna maruz kalabilirler. İnovasyonun olumlu etkileri ve rekabet sahnesinde var olabilmenin unsurları olarak inovasyonun ürünlerde yenilik sağlaması, yeni hizmetlerin geliştirilmesine imkân tanınması, ürün ve hizmet niteliğini yükseltmesi, maliyetin düşürülmesine fırsat tanınması ve buna benzer birtakım özelliklerden bahsedilebilir (Freeman ve Soete, 2003).

2.3. Eğitim ve İnovasyon

Milli inovasyon sisteminin mihenk taşları arasında görülen MEB, inovasyon kültürünün oluşması için hemen hemen tüm öğretim programlarında, girişimcilik ve yaratıcı düşünme gibi becerilere programların temel becerileri olarak değinmiştir. Bununla birlikte, bu becerilere Teknoloji ve Tasarım dersine ait programda özellikle yer vermiştir. Öğretim programında inovasyon, geçmişten günümüze çözüme kavuşmamış problemleri çözüme kavuşturmak adına yeni ve farklı fikirler üretmek ve bu fikirleri uygulamaya koymak veya hâlihazırda var olan ürünlerin yeni yöntem ve teknikler ile farklı bir şekilde uygulamak ile gerçekleştirilebilecek bir süreç olarak ifade edilmektedir (MEB, 2009).

Eğitimde inovasyonda, farklı bakış açılarına erişebilmek, yeni anlayışları keşfetmek ve hali hazırdaki sorunlara yanıtlar oluşturabilmek önem arz etmektedir. Ülkeler, uluslararası rekabet sahasında başarı çitasını daha yukarı çekebilmek, teknolojik, bilimsel ve sosyal değişikliklere uyum sağlayabilmek için inovasyon alanında çalışmalarına hız kazandırmak durumundadır. Bu rekabet sahası, gerçekleştirilen TIMSS ve PISA gibi uluslararası sınavlarla eğitim alanında da gözlemlenmektedir. OECD tarafından gerçekleştirilen bu sınavlar, global ölçekte değişen iktisadi koşulların gerektirdiği birtakım niteliklerin ölçülmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Bu sınavlar, ülkelerin uluslararası rekabet sahasındaki konumlarına ve ekonomilerini yönlendirecek ve yetiştirmekte olan insan kaynaklarına dair bilgiler vermektedir (Buyruk, 2018).

Eğitimde inovasyon ve eğitimde reform kavramları bir kavram karmaşası olarak birbiri yerine kullanılmaktadır ancak bu doğru bir kullanım değildir. Reform ve inovasyon arasındaki ayrımı detaylandırırken, Sack (1981) iki hususu dile getirmektedir. Bir reform, bir inovasyonun aksine, ekseriyetle kurumsal veya ulusal düzeyde üst yönetim tarafından başlatılır ve kapsamı, bir eğitim inovasyonuna nazaran oldukça geniştir. Reformlar merkezi düzeyde tasarlanır ve sistem çapında değişiklik getirme eğilimindedir, oysaki inovasyonlar daha küçük ölçekte planlanır ve eğitim sisteminin belirli bir bileşeninde güncelleme getirme eğilimindedir. Yani bir diğer deyişle reform, inovasyonun genele yayılması haline karşılık gelmektedir.

Kavram olarak inovasyon, çağdaş yaklaşımların ve teknolojik gelişmelerin eğitim ile bütünlük kazanması doğrultusunda incelenen bir konu olmuştur. Eğitimde inovasyon, teknolojinin ve güncel gelişmelerin eğitim-öğretim etkinliklerinde dinamik bir şekilde işe koşulması ile olanak kazanır. Fakat eğitim teknolojileri kapsamında hazırlanan içerikler öğrenen ve öğretmen ihtiyaçları göz ardı edilerek tasarlandığı için konu çerçevesinde gerçekleştirilen araştırmalar, eğitim teknolojilerinin eğitimde inovasyonu gerçekleştirmediğini göstermektedir (Aşkar, 2003). Eğitimde inovasyon kaynakları aşağıda ifade edildiği üzere üç temel grupta ve ilgili özellikleri bağlamında incelenebilir (Bentley, 2008):

- İnovasyon, okullar arasında çeşitli öncüller göz önünde tutularak güdülen yarış ve rekabet sonucunda doğar.
- İnovasyon, eğitim araştırmaları doğrultusunda erişilen güncel veriler neticesinde meydana gelir. Elde edilen yeni bilgiler; kazanımların tekrar ele alınmasına ve öğretim programın güncellenmesini sağlar.
- İnovasyon, öğrenci talepleri, öğretmen beklentileri ve her iki tarafın karşılıklı etkileşimi neticesi ile meydana gelir. Eğitim sistemi kendine has bir sistemdir ve ölçme ve değerlendirme normları haricinde genelleştirilmesi olası değildir.

Politika yapıcılar eğitim endüstrilerini genellikle okullara teknoloji tabanlı mal ve hizmet sağlayıcıları olarak görürler. Bu doğrultuda, eğitimdeki inovasyonun, okulların faaliyet gösterdiği ortamı da değiştirdiği gerçeğini göz ardı etmemeleri büyük önem arz etmektedir.

Teknolojiye dayalı inovasyonlar, okulları ve tüm öğrenme ortamlarını genel olarak dış dünyaya, hem dijital dünyaya hem de fiziksel ve sosyal çevreye açma hususunda bir köprü vazifesi görür. Aynı zamanda eğitim sistemine kendi fikirleri, görüşleri ve hayalleri ile sisteme daha parlak bir kapı aralayacak olan yeni aktörler ve paydaşlar kazandırmalıdır (OECD, 2016).

İnovasyon, eşitsizlik ile mücadelede de başvurulacak çözüm odaklarından biri olarak kabul edilebilir. Birleşmiş Milletler tarafından sürdürülen Milenyum Projesi çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalar, teknoloji, bilim, araştırma ve inovasyonda başarılı bir siyaset güdülmeden çevre ve sağlık alanlarında yol kat etmenin olası olmadığını göstermektedir. İnovasyon politikalarının uygulanabilirliği ve herhangi bir engele takılmaması; cinsiyet eşitsizliği ve muhtelif eşitsizlikler ile mücadele, eğitim ve eğitim faaliyetleri, refah şartlarındaki gözle görülür değişim ve buna benzer birçok hususta ciddi bir ilerlemenin öncüsü olacaktır (Elçi, 2009).

Küreselleşen Dünya’da değişim ve gelişim kaçınılmaz olmasına karşın eğitim, eğitim sistemi ve eğitim paydaşlarının bu değişim ve gelişim süreci içerisinde adapte olamadıkları görülmektedir. John Locke’ın öncüsü olduğu ve eğitim felsefesinin ‘boş levha’ zihniyeti her ne kadar miadını doldurmuş olduğu düşüncesi hâkim olsa da hâlâ pratikte devam ettiği gözlemlenmektedir. Eğitimciler uygulanan öğretim programları, ders kitapları ve ders planları ile geleneksel mantıkta bilgi öğreticiliğini sürdürmüşlerdir. Geçmişin ihtiyaçlarına cevap veren bu sistem günümüz dünyasının ihtiyaç ve beklentilerini karşılayamamaktadır. Yanıt aranacak bazı sorular ile sistem bir değişim geçirmeli ve bu doğrultuda güncellenmelidir. Bu sorular şu şekilde ifade edilmiştir (Yılmaz, 2016):

- Öğrenciler sorgulamaya ve bilgiye kendileri ulaşabilmesi için araştırmaya yönlendirilmekte midir?
- Değişen ve gelişen üretim süreci ve iktisadi yapıya eğitim nasıl ve nederecede etki etmektedir?
- Eğitimin ekonomik destekleyicisi nasıl olmalıdır?
- Eğitim paydaşlarının tümü karar alma sürecinde aktif rol oynamakta mıdır?
- Değişen, güncellenen bilgi ve kazanımlar programda yer almakta mıdır?
- Teknoloji temelli gelişmeler eğitimi ne ölçüde etkilemiştir?

Eğitim alanında gerçekleştirilecek inovasyonda, geliştirilmesi planlanan öğrenci tutum ve becerileri de büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü eğitim alanında yürütülmesi planlanan eğitim politikalarının geçerli bir hâl alması, pratikte uygulanabiliyor olması, sürdürülebilir olmasında öğrencilerin becerileri büyük bir paydaya sahiptir. Wagner (2008) 21.yy. öğrenen becerilerini şu şekilde sıralanmıştır:

- İşbirlikli hareket edebilme ve öncü olma
- Analitik zekâ ve yeniliğe karşı kolay adaptasyon
- Etkin yazılı ve sözlü iletişim
- Bilgiye ulaşabilme ve ulaşılan bilgiyi analiz edebilme
- Hayal gücü ve merak
- Girişkenlik ve risk alma
- Eleştirel düşünme ve sorun çözme

Eğitimde inovasyon anlayışı, eğitim kurumlarının bünyesinde yer edinen, daimî ve pratikte uygulanabilir inovasyonu ön planda tutmak amacıyla paydaşlar arasında bir bağ oluşturan ve onları okul ve buna benzer eğitim kurumlarına bağlayan yazılı olmayan kurallar bütünüdür. Bu anlayış, normlar ve yönlendirmelerden ziyade bir içselleştirme sürecidir. İnovasyon özümsememiş ise organizasyonların makine anlayışından sıyrılması olası değildir. Bu doğrultuda, eğitimde inovasyon için genel değerleri temel alarak bir misyonun saptanması ve eğitim kurumların tamamının bu misyona istekli bir biçimde katkı sunması beklenmektedir. Bu misyonun belirlenmesinde yalnızca politika yapımcıların değil eğitimin tüm paydaşlarının süreçte aktif rol alması beklenmektedir (Akdeniz, 2020).

İnovasyon çağına ayak uydurabilmek ve eğitimde inovasyonu gerçekleştirebilmek için karşılanması gereken belirli gereksinimler söz konusudur. Bunlar arasında ilk sırada öğrencilerin üretken bir profil sergilemesi gelmektedir. Öğrencilerin, risk ve karar almaktan çekinmeyen, karşılaşmış olduğu başarısızlıklar karşısında yılmayan, yüksek özgüvene sahip ve sorumluluk alabilen kişiler olmaları için çalışmalar yapılmalıdır. Bu doğrultuda, başlangıç aile eğitimi olmak üzere gerekli tüm planlamalar yapıp pratiğe dökülmelidir (Thomas, 2014).

“Eğitim ve Öğretimde İş birliği İçin Stratejik Çerçeve” başlıklı Avrupa Birliği Konseyi Sonuç Bildirgesi, Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanmıştır ve 2020 Eğitim ve Öğretim’in dört temel hedefi dile getirilmiştir. Bu hedeflerden biri de eğitim ve öğretimin tüm safhalarında girişkenlik de dâhil olmak üzere yenilikçilik ve yaratıcılığın desteklenmesi esası üzerine vurgu yapmaktadır. Bu durum, Avrupa Birliği ülkelerinin eğitim sürecinin her bir basamağında inovasyon eğitiminin yer alması gerektiğini ve gelecek hedefler arasında bulunmasının önemli olduğunu açıkça ve net bir şekilde göstermektedir (Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı, 2014)

İnovasyon üzerinde çalışmalar gerçekleştirilmeye başlandığında ilk olarak ekonomi alanında üzerinde çalışmalar yapılmıştır ve inovasyon kavramı ilk olarak bu alandaki araştırmacılar tarafından tanımlanmıştır. Eğitim bilimlerinde bu kavram üzerinde çalışmalar ekonomi alanının çalışma konusu olması itibarı ile iktisadi ve idari bilimlere oranla nispeten daha geç başlatılmıştır. Ancak inovasyonun eğitim alanına entegre edilmesi oldukça önem arz eden bir durumdur. Eğitim ve öğretim programlarının inovatif anlayışa göre hazırlanması, konu ve kazanımların bu anlayış ile güncellenmesi, öğrencilerin inovasyon yetkinliklerine sahip olabilecekleri bir doğrultuda yetiştirilmeleri eğitimde inovasyon getirileri arasında beklenen temel özelliklerdendir. Okulların ve tüm eğitim kurumlarının inovasyon çalışmaları yapabilmesi ve okul ve diğer eğitim kurumlarının inovatif organizasyonlara dönüşebilmesi için içerisinde bulunan toplumsal çevrenin de teşvik edici bir tutumda olması beklenmektedir. İnovatif bir okul kültürü oluşturabilmek için de inisiyatif alabilen liderler, güdüleyici bir iklim ve tüm eğitim paydaşlarının bu süreçte etkin katılım sağlaması gibi şartlar bulunmaktadır (Aslan ve Kesik, 2016).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, Türkiye’de 2023 yılına kadar inovasyon konusunu ele alan lisansüstü tez çalışmaları doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiştir. Doküman incelemesi, belirli bir olayın zaman içerisindeki değişimlerini açıklamaya yönelik bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, çalışma alanına bilgi sağlamak ve belirli olayları açıklamak amacıyla kullanılır (Best ve Kahn, 2017).

3.2. Araştırmanın Veri Kaynakları

Araştırmada örneklem olarak amaçlı örnekleme yöntemi esas alınarak seçilmiştir. Bu yöntemin tercih edilmesinin nedeni, araştırma amacına uygun yayınlara erişebilmek ve farklı disiplinlerde yayınlanan çalışmaları kapsam dışında tutmaktır. Bu sayede, inovasyon konusuna odaklanan ve eğitim-öğretim alanındaki lisansüstü tezler belirlenmiştir. Belirlenen tez sayısı 14 olarak kaydedilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama sürecinde, literatür taraması gerçekleştirilmiş ve benzer çalışmalardan esinlenilerek bir Microsoft Word dosyasında, araştırmanın problemlerine göre on kategoriden oluşan bir tablo hazırlanmıştır. Bu kategoriler şu şekildedir:

- Yayın türü,
- Yayın yılı,
- Yayınlandıkları üniversite,
- Kullanılan yöntem,
- Araştırma deseni,
- Örneklem türü,
- Örneklem büyüklüğü,
- Veri kaynakları,
- Veri toplama araçları.

3.4. Veri Toplama Süreci

İncelenecek tezlerin seçiminde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada belirlenen ölçütler şunlardır:

- YÖK Tez Merkezi veri tabanında yer alması,
- İnovasyon terimini içermesi,
- Eğitim-öğretim alanında olması,
- Tam metin erişim iznine sahip olması,
- Türkçe dilinde yayımlanmış olması.

Bu ölçütlere uygun olarak yapılan son tarama, 2023 yılına kadar gerçekleştirilmiş ve araştırmada 14 lisansüstü tez incelenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, benzer verileri belirli terimler ve temalar etrafında toplayıp organize etmek, ardından bu verileri yorumlayarak okuyucuya sunmak için kullanılan bir tekniktir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Verilerin incelenmesinde, araştırma sorularına uygun kategoriler oluşturulmuş; bu kategorilerde frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Son olarak, hesaplanan bu değerler doğrultusunda veriler yorumlanmıştır. Özet olarak, bu araştırma, Türkiye'deki inovasyon

konulu lisansüstü tezlerin mevcut durumunu analiz ederek, araştırma eğilimleri, yöntemler ve bulgular hakkında kapsamlı bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

4. BULGULAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada birinci alt problem için tasarlanan “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmaların yayın türüne göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ait veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. İncelenen araştırmaların yayın türü

Yayın Türü	f	%
Yüksek Lisans	9	64,28
Doktora	5	35,72

Tablo 1 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmadan 5 tanesinin (%35,72) doktora çalışması olduğu geriye kalan 9 çalışmanın (%64,28) ise yüksek lisans çalışması olduğu belirlenmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada ikinci alt problemi meydana getiren “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmalar yıllara göre nasıl dağılım göstermektedir?” sorusuna ait veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. İncelenen araştırmaların yayınlanma yılı

Yıl	f	%
2014	1	7,14
2016	1	7,14
2017	1	7,14
2018	3	21,43
2019	1	7,14
2020	1	7,14
2021	4	28,57
2022	2	14,29

Tablo 2 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmanın %28,57’sinin 2021’de (f=4), %21,43’ünün 2018’de (f=3), %14,28’inin 2022’de (f=2), %7,14’ünün 2014’te (f=1), %7,14’ünün 2016’da (f=1), %7,14’ünün 2017’de (f=1), %7,14’ünün 2019’da (f=1), %7,14’ünün 2020’de (f=1) yapıldığı görülmektedir. En fazla yayının 2021 yılında yapıldığı görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada üçüncü alt problemi meydana getiren “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmalar yayımlandıkları üniversitelere göre nasıl dağılım göstermektedir?” sorusuna ait veriler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. İncelenen araştırmaların yayımlandıkları üniversiteler

No	Üniversite	f	%
1	Hacettepe Üniversitesi	3	21,43
2	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	2	14,29
3	İzmir Demokrasi Üniversitesi	1	7,14
4	Mersin Üniversitesi	1	7,14
5	Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi	1	7,14
6	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	1	7,14
7	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	7,14
8	Anadolu Üniversitesi	1	7,14
9	Gazi Üniversitesi	1	7,14
10	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	7,14
11	Sakarya Üniversitesi	1	7,14

Tablo 3 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmanın %21,43’ünün Hacettepe Üniversitesi’nde (f=3), %14,28’inin İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi’nde (f=2), %7,14’ünün İzmir Demokrasi Üniversitesi’nde (f=1), %7,14’ünün Mersin Üniversitesi’nde (f=1), %7,14’ünün Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi’nde (f=1), %7,14’ünün Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi’nde (f=1), %7,14’ünün Necmettin Erbakan Üniversitesi’nde (f=1), %7,14’ünün Anadolu Üniversitesi’nde (f=1), %7,14’ünün Gazi Üniversitesi’nde (f=1), %7,14’ünün Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde (f=1), %7,14’ünün Sakarya Üniversitesi’nde (f=1) yapıldığı görülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada dördüncü alt problemi meydana getiren “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmalarda kullanılan yöntemlere göre dağılım nasıldır?” sorusuna ait veriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. İncelenen araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemleri

	f	%
Nicel	14	100

Tablo 4 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmanın tamamında nicel araştırma (f=14) yöntemlerinin tercih edildiği görülmektedir. Nitel ve karma olarak nitelendirilen herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada beşinci alt problemi meydana getiren “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmalarda kullanılan araştırma desenlerine göre dağılım nasıldır?” sorusuna ait veriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. İncelenen araştırmalarda kullanılan araştırma desenleri

	f	%
Tarama	12	85,71
Deneyssel	2	14,29

Tablo 5 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmanın %85,71’inde tarama (f=12), %14,29’unda ise deneyssel desenin kullanıldığına ilişkin bilgi olduğu (f=2) belirlenmiştir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada altıncı alt problemi meydana getiren “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmaların kullanılan örneklem türüne göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ait veriler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. İncelenen araştırmalarda tercih edilen örneklem türleri

Örneklem Türü	f	%
Belirtilmemiş	3	21,43
Tabakalı Örneklem	3	21,43
Basit Seçkisiz	4	28,57
Kolayda Örneklem	1	7,14
Maksimum Çeşitlilik	1	7,14
Evrenin Tamamı	2	14,29

Tablo 6 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmanın %28,57’sinde basit seçkisiz (f=4), %21,43’ünde tabakalı örneklem (f=3), %7,14’ünde kolayda örneklem (f=1), %7,14’ünde maksimum çeşitlilik örneklem (f=1) tercih edilmiştir. İncelenen çalışmaların %14,29’unda örneklem alınmamış olup evrenin tamamına ulaşılırken, %21,43’ünde tercih edilen örneklemin belirtilmediği görülmektedir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada yedinci alt problemi meydana getiren “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmaların kullanılan örneklem büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ait veriler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. İncelenen araştırmalardaki örneklem büyüklükleri

	f	%
100 ve altı	1	7,14
101-200	1	7,14
201-300	3	21,43
301-500	6	42,86
501-1000	3	21,43

Tablo 7 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmanın %7,14'ünde 100 ve altı (f=1), % 7,14'ünde 101-200 (f=1), % 21,43'ünde 201-300 (f=3), %42,86'sinde 301-500 (f=6), % 21,43'ünde 501-1000 (f=3) örneklem büyüklüğü ile yapıldığı görülmektedir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada sekizinci alt problemi meydana getiren “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmaların kullanılan veri kaynaklarına göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ait veriler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. İncelenen araştırmalardaki veri kaynakları

	f	%
Öğretmenler	13	92,86
Öğretmen Adayı	2	14,29
Yöneticiler	1	7,14
Öğrenci	1	7,14

Tablo 8 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmanın %92,86'sında veri kaynağı olarak öğretmenlerin (f=13), %14,29'unda öğretmen adayları (f=2), %7,14'ünde yöneticiler (f=2), % 7,14'ünde öğrenciler (f=2) veri kaynağı olarak tercih edildiği belirlenmiştir.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada dokuzuncu alt problemi meydana getiren “İnovasyonu konu alan lisansüstü araştırmaların kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ait veriler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. İncelenen araştırmalardaki veri toplama araçları

	f	%
Ölçek	12	85,71
Anket	2	14,29

Tablo 9 incelendiğinde, inovasyon konu başlığında yapılan 14 lisansüstü çalışmanın %85,71'inde veri toplama aracı olarak ölçeklerden (f=12) yararlanıldığı, %14,29'unda anketlerden (f=4) yararlanılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, inovasyon konulu lisansüstü çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, Türkiye'deki yüksek lisans programlarının sayısının fazla olması ve bu programlarda doktora düzeyine göre daha fazla öğrencinin bulunması ile açıklanabilir. Eğitim bilimleri alanında daha fazla doktora programı açılması ve öğrenci alımının artırılması, bu dengesizliği azaltabilir.

İncelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun son beş yılda yapıldığı belirlenmiştir. Bu artış, üniversitelerdeki lisansüstü program sayısının artması ve inovasyonun öneminin daha iyi anlaşılmasıyla ilişkilendirilmiştir. Son yıllarda inovasyonun giderek daha popüler bir araştırma konusu haline gelmesi, bu bulguyu desteklemektedir.

İnceleme sonucunda, inovasyon konulu çalışmaların belirli bir üniversitede yoğunlaşmadığı ve 11 farklı üniversite bünyesinde dağıldığı görülmüştür. Bu durum, Türkiye'deki farklı üniversitelerin bu alandaki araştırma ilgisinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Çalışmaların tamamında nicel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği belirlenmiştir. Nitel veya karma yöntemlerin kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu, inovasyon konusunun araştırılmasında sınırlılıklar oluşturabilir. Nitel araştırma yöntemlerinin dâhil edilmesi, inovasyonla ilgili daha derinlemesine bilgi sağlama potansiyeline sahiptir. Özellikle karma yöntem kullanılarak, farklı bakış açıları ve kapsamlı veriler elde edilebilir.

İncelemeye alınan çalışmaların çoğunda, nicel araştırma desenlerinden tarama deseni tercih edilmiştir. Bu durum, araştırmaların desen sınırlılığını ortaya koymaktadır. İnovasyon konusuna daha geniş bir perspektifle yaklaşabilmek için farklı araştırma desenlerinin kullanılması önerilebilir.

Araştırmalarda sıklıkla basit seçkisiz, tabakalı örnekleme, kolayda örnekleme ve maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Ayrıca bazı çalışmaların evrenin tamamına ulaştığı veya örnekleme türünün belirtilmediği görülmüştür. Örneklem büyüklüğü olarak en çok tercih edilen aralık, 301-500 olmuştur. Bu, araştırmacıların ulaşılabilir bir örneklem büyüklüğünü tercih ettiklerini göstermektedir.

Çalışmalarda yoğun olarak öğretmenlerden veri toplandığı ve öğretmenlerin inovasyon konusundaki görüşlerinin, yöneticilerin inovasyon davranışlarını değerlendirmek için kullanıldığı belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak en sık ölçekler ve anketler tercih edilmiştir. Bu durum, ulusal alanyazında yaygın bir tercih olarak dikkat çekmektedir. Daha çeşitli veri toplama araçlarının kullanılması, araştırma bulgularını zenginleştirebilir.

Araştırmada dikkat çeken bir diğer nokta, örneklemin çeşitliliğinin istenilen seviyede olmamasıdır. Örneklem çeşitliliğinin artırılması, inovasyon konulu çalışmaların daha geniş bir perspektif sunmasına yardımcı olabilir. Bu bağlamda, bilimsel araştırma yöntemleri derslerinin içeriği gözden geçirilerek, uygulama gerektiren bir formata dönüştürülmesi önerilebilir.

İnovasyon konusunda derinlemesine bulgular elde edebilmek için gelecekteki çalışmalarda nitel ve karma araştırma yöntemlerine daha fazla yer verilmelidir.

Örneklem seçiminde daha geniş ve çeşitli gruplara ulaşmak, inovasyon konusundaki bulguların genel geçerliliğini artırabilir.

Eğitim bilimleri alanında doktora programlarının ve öğrenci sayısının artırılması, daha kapsamlı ve derinlemesine çalışmaların yapılmasına olanak sağlayacaktır.

Ölçek ve anketlerin yanı sıra, farklı veri toplama araçlarının (görüşme, gözlem vb.) kullanılması, daha kapsamlı veriler elde edilmesine katkı sağlayabilir.

Türkiye'deki lisansüstü tezlerde inovasyon konusuna olan ilginin arttığı ancak yöntem ve örneklem açısından bazı sınırlamaların olduğu tespit edilmiştir. Bu eksikliklerin giderilmesi, inovasyon araştırmalarının kalitesini ve kapsamını artırabilir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, M. Y. (2020). *İnovasyon eğitim programının öğretmenlerin bireysel yenilikçilik davranışlarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Akkaya, D. (2016). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin inovasyon becerilerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Aktaş, G. (2019). *Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin inovasyon beceri düzeyleri ile stem kariyer ilgilerinin sosyodemografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Aslan, H. ve Kesik, F. (2016). Yenilikçi okul ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22(4), 463-482.
- Aşkar, P. (2003). Eğitimde teknoloji kullanımı. *12. Eğitim Bilimleri Kongresi*. 15-18 Ekim. Antalya.
- Bentley, T. (2008). *Innovating To Learn, Learning To Innovate, Chapter 9 Open Learning A Systems-driven Model of Innovation for Education*; OECD Centre for Educational Research and Innovation, OECD Publishing.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (2017). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. (Çev. Ed. O.Köksal). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Buyruk, H. (2018). Gelişen teknolojiler, değişen işgücü ve eğitim. *OPUS -Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 599-632
- Çalık, A. (2015). *Ulusal inovasyon sisteminde üniversitelerde inovasyon yönetim yapısı: Almanya'nın model olabilirliği üzerine bir araştırma*. Doktora tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Elçi, Ş. (2009). *İnovasyon: Kalkınmanın ve rekabetin anahtarı*. Ankara: Technopolis.
- Eraslan, F. (2014). *Ortaöğretim okul yöneticilerinin inovasyon yeterlilikleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Erer, S. (2019). *A study of preservice teachers perceptions of their preparedness levels on learning and innovation skills in a research university*. Unpublished master thesis, Middle East Technical University.
- Eroğlu Bozkurt, B. (2019). *Mesleki ve teknik anadolu lisesi müdürlerinin inovasyon yeterlilikleri ile okulların yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ertonga, S. (2019). *Öğretim elemanlarının inovasyon yeterliliklerinin ve inovasyona ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Kafkas Üniversitesi örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi, Kars.

- Freeman, C. ve Soete, L. (2003). Yenilik iktisadı. (Çev: Ergun Türkcan). Ankara: Tübitak Yayınları.
- Güleş, H. K. ve Bülbül, H. (2014). İşletmelerde proaktif bir strateji olarak yenilikçilik: 500 büyük sanayi işletmesi üzerine bir uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), 10-21.
- Kavrakoğlu, İ. (2006). İnovasyon/yönetimde devrimin rehberi, (2.Baskı). İstanbul: Alteo Yayıncılık.
- Kurtuluş, M. F. (2012). *Eğitimde inovasyon: öğretmen ve öğrencilerin inovasyona bakışı ve yeterliliğinin sorgulanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Kocaeli.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2009). *Ortaöğretim girişimcilik dersi öğretim programı* Ankara.
- Musluoğlu, A. (2008). Eğitimde inovasyon. *Global Education Seminer Sunusu*. İstanbul.
- Naktiyok, A., ve Bayrak Kök, S. (2006). Çevresel faktörlerin iç girişimcilik üzerine etkileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 77-96.
- OECD. (2014). *Measuring innovation in education: a new perspective, educational research and innovation*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2016). *Innovating education and educating for innovation: The power of digital technologies and bskills*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2017). *Measuring innovation in education. A journey to the future*. Paris: OECD Publishing.
- Öcal, H. (2018). *Üniversite stratejik planlarının inovasyon, kalite, girişimcilik ve toplumsal hizmet değişkenleri açısından incelenmesi ve bir model önerisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir Karaca, P. (2011). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin inovasyon fikirleri geliştirmelerini etkileyen engeller ve teşviklerin belirlenmesi: kırklareli ili lüleburgaz ilçesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, S. M. (2011). Toplumsal değişme ve küreselleşme bağlamında eğitim ve eğitim programları: kavramsal bir çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 85-110.
- Rickards, T. (1985). Stimulating innovation: A systems approach. London: Frances Pinter.
- Sack, R. (1981). A typology of educational reforms. *Prospects*, 11(1), 37-53.
- Selçuk, Ş. (2018). *Özel ortaöğretim kurumlarında yöneticilerin inovasyon yeterlilikleri ile örgütsel imaj algısı ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sezgin, İ. V. (2018). *Akademisyenlerin inovasyon eğilimlerinin ölçülmesi çalışması: Akdeniz Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Smith, M., Busi, M., Ball, P., & Van Der Meer, R. (2008). Factors influencing an organisation's ability to manage innovation: a structured literature review and conceptual model. *International Journal of innovation management*, 12(4), 655-676.

- Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı. (2014). *Eğitim ve Öğretim Bilgi Notu 2020*. Ankara.
- Spanos, A. (2010). "To every innovation, anathema"(?): some preliminary thoughts on the study of Byzantine innovation. *Mysterion, strategike og kainotomia. Et festskri til ære for Jonny Hol-bek*: 51-59.
- Thomas, A. (2014). *Making makers: Kids, tools, and the future of innovation*. Maker Media, Inc.
- Uzkurt C. (2008). *Pazarlamada değer yaratma aracı olarak yenilik yönetimi ve yenilikçi örgüt kültürü*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need-and what we can do about it*. Basic Books.
- Yaman, M. (2018). *Okul müdürlerinin inovasyon yeterlilikleri ile okul kültürü arasındaki ilişkinin incelenmesi* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, E. (2016). *21. yüzyıl becerileri kapsamında dönüşen okul paradigması, Eğitim Bilimlerinden Yansımalar* (s. 6-16). Konya: Çizgi Yayıncılık.